

Collectie Rauwenhoff

Universiteit Utrecht

Universiteitsbibliotheek

Onderdeel van: Collectie Botanie (algemeen)

Lemma digitaal repertorium: <https://repertorium.library.uu.nl/collectie/rauwenhoff/>

Samengesteld door P.M.M. Geurts, 1972; OCR en transcriptie: Louisa Jaski, september 2024; eindredactie: Bart Jaski, september 2024.

Versie: 20-9-2024

VOORLOPIGE INVENTARIS

Nicolaas Wilhelm Pieter Rauwenhoff (1826-1909) werd geboren op 6 juli 1826 te Amsterdam. Hij studeerde filosofie, wis- en natuurkunde in Amsterdam en Utrecht en promoveerde in 1853 in Utrecht op het proefschrift *Onderzoek naar de betrekking der groene plantendeelen tot de zuurstof en het koolzuur des dampkrings, onder den invloed van het zonnelicht*. Hij werkte onder meer als wetenschappelijk levensmiddelencontroleur in Utrecht, als docent aan het Atheneum Illustre te Amsterdam, en als lector aan de Geneeskundige School te Rotterdam. Van 1871 tot zijn emeritaat in 1896 was hij hoogleraar aan de Universiteit Utrecht en directeur van de Utrechtse Hortus Botanicus. Van 1884 tot 1885 was hij rector magnificus van de Universiteit Utrecht. N. W. P. Rauwenhoff overleed te Utrecht op 17 december 1909. In 1920 eerde Rotterdam Rauwenhoff door een straat naar hem te vernoemen.

In 1894/95 schonk Rauwenhoff 172 werken van natuurwetenschappelijke aard aan de universiteitsbibliotheek. Deze werden van 10 juni tot 28 juli 1897 in groepjes geregistreerd, zie [Utrecht University Library Accessions register](#), dl 33 (d 4000-5963), 1896-1897. In 1910 kwam de hele botanische bibliotheek van Rauwenhoff, waaronder zeer zeldzame boeken en kostbare tijdschriftreeksen, bij legaat toe aan de Universiteitsbibliotheek Utrecht. Sommige daarvan zijn in [WorldCat](#) te vinden als gezocht wordt op: Nicolaas Wilhelm Pieter Rauwenhoff (Former owner). Zie verder:

[Utrecht University Library Accessions register](#), dl 38 (e 6438-f 1077), 1909-1910, en dl 39 (f 1078-4995), 1911-1913, waar boeken van het legaat Rauwenhoff van september 1910 tot en met juli 1911 in groepjes werden verwerkt. Een gedeelte daarvan werd opgenomen in de bibliotheek van het Botanisch Laboratorium en daarna de Bibliotheek FSB in het Wentgebouw, om daarna weer terug te keren naar de universiteitsbibliotheek.

Onder het legaat bevonden zich ook een aantal handschriften. Deze zijn hieronder geïnterpreteerd. Alle zijn in 1910 ontvangen, en werden in 1972 door de toenmalige conservator, Petrus Melchior Maria Geurts, op kaartjes in typoscript gecatalogiseerd. Voor deze inventaris zijn die kaartjes, die zich bevinden in de kaartenbak van de Leeszaal Bijzondere Collecties, gescand, en via een OCR naar een Word-bestand overgebracht, met toevoeging van de handgeschreven aantekeningen die er zich ook op bevinden, en gecorrigeerd. Dit geheel is daarna geredigeerd, vooral qua lay-out. Inhoudelijk zijn de beschrijvingen van Geurts voor het grootste gedeelte overgenomen. Het betreft hier een verzameling documenten met een handschriften signatuur, die afzonderlijk in WorldCat zijn of zullen worden opgenomen.

INVENTARIS VAN DE HANDSCHRIFTEN

Alle stukken zijn afkomstig van N. W. P. Rauwenhoff, tenzij anders aangegeven.

Hs. 6 A 21, nrs 1-3 en 6

Correspondentie m.b.t. fondsen en universitaire adviezen en verslagen; lijkrede

Papier, verschillende afmetingen, losse folia of bifolia, vierde kwart 19de eeuw.

6 A 21 nr. 1: De herdenking van Carolus Linnaeus in 1878 en het in dat jaar gestichte Linnaeus Fonds. Hierbij o.a. brief van H. C. Zwart als algemeen secretaris en penningmeester van de Nederlandsche Maatschappij voor Tuinbouw en -Plantkunde aan Rauwenhoff, 20-2-1877, en van Rauwenhoff aan W. F. R. Suringar en Max Weber, 17-7-1890.

6 A 21 nr. 2: Het Buitenzorg-Fonds, gesticht in 1887. Met brieven (meest in afschrift) van P. de Boer, J. Heemskerk Az. als Minister van Binnenlandse Zaken, C. A. J. A. Oudemans als algemeen secretaris van de Koninklijke Academie van Wetenschappen, Rauwenhoff, W. F. R. Suringar, en M. Treub als directeur van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.

6 A 21 nr. 3: Voorbereidende adviezen der faculteiten van Wis- en Natuurkunde aan de rijksuniversiteiten te Groningen, Leiden en Utrecht over het te maken Academisch statuut, voor zover gedateerd uit de jaren 1876, 1891. Met brieven (ten dele in afschrift of klad) van H. C. Dibbitts, C. H. C. Grinwis, P. Harting, J. Heemskerk Az. als Minister van Binnenlandse Zaken, E. Mulder, Rauwenhoff, P. L. de Rijke.

6 A 21 nr. 6: Verslag door Rauwenhoff uitgebracht bij zijn aftreden als rector magnificus, september 1885 (tevens in druk verschenen), met de daarop betrekking hebbende gegevens. Benevens enkele andere stukken, waaronder zijn lijkrede op J. A. Fruin (overleden 1-11-1884) en op W. C. Mees (overleden 24-12-1884).

Hs. 6 A 21, nr. 4

Collegedictaat Plantenphysiologie, 1858-1859

Papier. 324 x 202 mm. Losse bifolia. 106 fol. In het algemeen is alleen de rechterhelft van de pp. beschreven. Blanco fol. 19v, 20r-v, 26rv, 32rv, 47v, 50rv, 78r, 84r.

N. W. P. Rauwenhoff, "Algemeene Levensverschijnselen der plant. (Zoogenaamde eigenlijke Physiologie)".

Fol. 23r: "Plantenphysiologie 1858-1859." Fol. 85r: "Plantenphysiologie 1858". Waarschijnlijk is dit een collegedictaat door Rauwenhoff gegeven als privaatsdocent aan de Utrechtsche Hoogeschool (als hoedanig hij in 1858 was aangesteld, zie: *De Utrechtsche Universiteit*, dl. 2, Utrecht 1936, p. 82). Hiermee is in overeenstemming, dat een aantal inliggende briefjes (o.a. na fol. 31, 41, 57), die door R. ondertekende aanvragen voor botanisch materiaal bevatten, bijschriften dragen van een zekere v. d. B., waarschijnlijk G. van den Brink, de Utrechtse hortulanus (zie *Utrechtsche stududenten almanak*, 1857-1859). Nog in 1859 werd R., als opvolger van A. C. Oudemans Jr. (die in 1859 als opvolger van F. A. W. Miquel naar Amsterdam vertrok), tot lector in de Botanie aan de Klinische School te Rotterdam aangesteld (zie het levensbericht van R. in *Verslag van de gewone vergaderingen der Wis- en natuurkundige afdeling van 24 december 1909 tot 29 april 1910* (Koninklijke Academie van Wetenschappen te Amsterdam), dl. 18, 2de gedeelte (1910), p. 505-6).

Zie ook: Koert van der Horst, *Catalogus van de collectie collegedictaten van de Utrechtse Universiteitsbibliotheek* (Utrecht 1994), p. 104-5.

Hs. 6 A 21, nr. 5

Handgeschreven dissertatie, 1853

Papier. 329 x 201 mm. Losse folia of bifolia. 110 fol. (afgezien van kleinere inlegvelletjes), door auteur onregelmatig genummerd 1-53, meest alleen rechterhelft beschreven.

N. W. P. Rauwenhoff, "Onderzoek naar de betrekking der groene plantendeelen tot de zuurstof en het koolzuur des dampkrings, onder den invloed van het zonnelicht."

Opzet voor of kopie van zijn proefschrift in Utrecht met dezelfde titel, gedrukt in Amsterdam in 1853. Het handschrift wijkt hier en daar af van het gedrukte werk.

Bijgevoegd gekartonneerd schrift van ongeveer gelijke afmetingen, eveneens van de hand van Rauwenhoff, 19 beschreven fol., getiteld.: "Proefnemingen voor mijne dissertatie", 7 Juli - 2 Oct. 1852.

Hs. 6 A 22**Aantekeningen voor onderzoeken op het gebied van de plantkunde, 1885-1887**

Papier. Meest ca. 350 x 220 mm. Meest losse vellen of losse katernen.

N. W. P. Rauwenhoff, Verhandelingen, onderzoekingen, rapporten, enz., meest op het gebied van de plantkunde, 24 stuks (no. 1-24), 1855-1887. Benevens enkele aantekeningen, enz. (no. 25).

Van bijna alle verhandelingen kon worden aangetoond, dat ze ook in druk verschenen zijn (zie op de omslagen).

Hs. 8 E 30**Brieven aan N. W. P. Rauwenhoff, 1869-1898**

Van: H. J. van Ankum, 1 x, 1871

J. F. B. Baert, als Secretaris van Curatoren van de Utrechtse Universiteit, 5 x, 1884-1885

A. A. van Bemmelen, 1 x, 1871

W. Berlin, 3 x, 1879 (waarvan 1 mede ondertekend door G. F. Westerman, Kon. Zoölog. Gen. Natura Artis Magistra)

J. Blaauw Azn., 1 x, 1878

P. de Boer, 3 x, 1889

J. L. de Bruyn Kops, 1 x, z.j.

C.H.D. Buys Ballot, 1 x, 1871

S. Cats Bussemaker, 1 x, 1871

Anna le Chevalier-van Heurn, 1 x, 1871 (met bijschrift van Charles le Chevalier)

J. C. Costerus, 2 x, 1889, 1891

L. Crié, 1 x, 1887

H. C. Dibbits, 1 x, 1885

Th. van Doesburgh, 3, 1871-1885

... Droogleever Fortuyn, 1 x, 1871

Th. W. Engelmann, 4 x, 1885

... Fabius, 1 x, 1871 (telegram)

Cornelis Fock, 1 x, 1871

B. J. L. de Geer, 1 x, 1871

E. Giltay, 2 x, 1894

L. C. van Goudoever, 1 x, 1885

W. Th. van Griethuysen, 1 x, 1885

G. Ph. F. Groshans, 1 x, 1871

H. J. Hamaker, 1 x, 1885

Johs. Heykamp, 1 x, 1885

F. J. M. Heylaerts Jr., 1 x, 1871

A. Heynsius, 1, 1871

S. Hoogewerff, 1, 1871

W. J. van Hoytema als Secretaris van Curatoren van de Utrechtse Hoogeschool, 6 x, 1871
(waaronder 3 telegrammen)

A. A. W. Hubrecht, 4 x, 1885-1898 (waaronder 3 als Secretaris van de Maatschappij tot
Bevordering van het Natuurkundig Onderzoek der Nederlandsche Koloniën)

G. Janse, conservator van het Kon. Zoölog. Gen. Natura Artis Magistra, 7 x, 1878

N. Janssen en J. N. Kruijff, pedellen van de Utrechtse Universiteit, 1 x, 1885

C. Kerbert, 1 x, 1890

J. Kneppelhout, 2 x, 1878

W. Koster, 2 x, 1885

J. H. Kramer, 1 x, 1898

H. A. M. de Liefde, 1 x, 1885

G. J. Loncq, 1 x, 1885

M. Mees, 1 x, 1871

C. Mees als President Curator van de Utrechtse Hoogeschool, 2 x, 1871 (waarvan 1
telegram en 1 mede ondertekend door W. J. van Hoytema)

G. A. F. Molengraaff, 1 x, 1897

J. W. Moll, 3 x, 1893-1894

G. J. Mulder, 1 x, 1871

J. C. Neurdenburg, 1 x, 1871

... Nobel, 1 x, 1885

C. A. J. A. Oudemans, 3 x, 1871-1885 (waarvan 1 als Secretaris van de Koninklijke Academie van Wetenschappen)

G. van Overbeek de Meijer, 1 x, 1885

C. A. Pekelharing, 1 x, 1885

C. Pijnacker Hordijk, 3 x, 1896-1897

Anna Rauwenhoff, 1 x, 1871

A. P. Rauwenhoff, 1 x, 1871

Anna P.J. Rauwenhoff, 1 x, 1885

L. W. E. Rauwenhoff, 1 x, 1885

R. van Rees, 1 x, 1871

A. D. van Riemsdijk, 2 x, 1896

J. Marinus Ruijs, 5 x, 1893-1894

J. van Rijn van Alkemade, 1 x, 1871

J. H. Schober, 1 x, 1892 (met klad van N. W. P. Rauwenhoff)

L. Serrurier 1 x, 1896

B. J. Stokvis, 1 x, 1885

W. F. R. Suringar, 9 x, 1884-1893 en 1 z.j.

S. Talma, 1 x, 1885

H. F. Thijssen, 1 x, 1885

J. J. P. Valetton, 1 x, 1891

Jac. Verhoeve Jr., 1 x, 1871

J. H. Wakker, 1 x, 1889

Max Weber, 6 x, 1890-1897

F. A. F. C. Went, 1 x, 1869

B. H. Wesseldijk, 1 x, 1871

G. F. Westerman, 1 x, 1871

C. Witte, 1 x, 1871

H. Worst, 1, 1871

G. de Zoete, 1 x, 1892

Adressant niet geïdentificeerd, 6 x, 1885 (voor zover gedateerd).

27 van deze brieven zijn gelukwensen bij de benoeming van N. W. P. Rauwenhoff als professor te Utrecht in 1871.

Bijgevoegd: Klad van brieven van N. W. P. Rauwenhoff aan Ed. Bureau, 1 x, z.j.

aan W. J. van Hoytema, 1 x, 1871

Anna C. Fruin-Schneider, 1 x, 1884 (mede ondertekend door J. J. P. Valetton Jr.)

Tevens gekalligrafeerde Franse brief van 23-3-1818, waarin P. J. G. Ghiesbreght Jr. het door hem te Brussel in 1817 uitgegeven werk *Description de l'entrée solennelle du Prince héréditaire des Pays-Bas et de son auguste épouse à Bruxelles, le 17 octobre 1816 ...* ten geschenke geeft aan de burgemeester van Utrecht (Dit boek van Ghiesbreght is te vinden op [Br 1817 *I* 1](#)).

In het jaar 1818 waren er in Utrecht nog vier burgemeesters: J. van Doelen, W. R. van Heeckeren van Brandsenburg, R. A. Schutt en B. M. van Steenhardt. Dit was aan Ghiesbreght blijkbaar onbekend.

Hs. 8 K 22

Geschriften uit zijn studententijd, ca. 1846-1852, recensies en artikelen

Papier. Meest ca. 210 x 165 mm. Losse katernen.

- Geschriften uit zijn studententijd, voornamelijk lezingen, voor zover gedateerd uit de jaren 1846-1852. 18 stuks.

Rauwenhoff werd 13-12-1845 ingeschreven aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam, en 4-7-1846 aan de Utrechtse Hoogeschool, in de studenten Almanak waarvan hij voorkomt t/m 1853.

- Recensies, artikelen, 1856-1880, 7 stuks; benevens 2 redevoeringen: de inaugurele rede over "De tegenwoordige richting en beteekenis der plantenphysiologie, uit hare geschiedenis toegelicht", 1871 en de rectorale rede "Over het begrip van leven", 1885.

Van bijna alle recensies enz. kon worden aangetoond, dat ze ook in druk verschenen zijn.

Hs. 8 K 23**Aantekeningen over onderzoeken op het gebied van de planten-anatomie en plantenfysiologie**

Papier. 194 x 160 mm. 90 fol., ten dele gepagineerd (1-14), ten dele gefolieerd (15-97). Fol. 15-90 meest alleen recto beschreven, fol. 91-97 blanco.

Handelt voornamelijk over kleurstoffen (1-23), structuur van zaden (24-33), kurkvorming (35-58), vochtopname van planten (60-90).

Achterin enkele los liggende velletjes van soortgelijke inhoud.

Waarschijnlijk uit de tijd van zijn professoraat, 1871-1896.

Hs. 8 K 24**Cursussen kosmografie, meetkunde en natuurkunde, ca. 1839-1843**

Papier. Meest ca. 200 x 160 mm. 25 schriften.

Cursussen kosmografie (6 schriften), meetkunde (2 schriften) en natuurkunde (17 schriften), opgeschreven als leerling aan de Industrieschool en het Gymnasium, voor zover gedateerd uit de jaren 1839-1843. Waarschijnlijk industrieschool en gymnasium te Amsterdam, waar hij in 1826 is geboren.

Hs. 8* E 8-9**Collegedictaten van de colleges Chemie gegeven door prof. Gerardus Johannes Mulder, 1847-1850**

Beschrijving overgenomen van Koert van der Horst, *Catalogus van de collectie collegedictaten van de Utrechtse Universiteitsbibliotheek* (Utrecht 1994), p. 91

2 dln.; dl. 1: 212 x 272 mm; 150 fol.; dl. 2: 205 x 163 mm; 97 fol. Half linnen over kartonnen platten; 1847-1850.

Rauwenhoffs notities van de colleges Chemie gegeven door prof. Gerardus Johannes Mulder (1802-1880), prof. Wiskunde en Wijsbegeerte (Scheikunde), Utrecht, 1840-1868.

Dl.1 fol. 1-69: Anorganische chemie
fol. 70-114: Organische chemie
fol. 115-150: Fysiologische scheikunde (1847-1848)
Dl. 2, fol. 1-13: Landbouw chemie (1849-1850)
fol. 37-44: Toxicologie (1849-1850)
fol. 45-80: Theoretische chemie (1849-1850)
fol. 81-97: Algemeene chemie

Addendum:

Hs. 10 C 18

Collegedictaten van de colleges Botanie gegeven door prof. N. W. P. Rauwenhoff, 1871-1872, opgeschreven door Jacob van Rees

Papier. Cahier. 72 fol., waarvan meerdere aan één of beide zijden blanco. Naast de recente potloodfoliëring onder aan de 72 fol. komt boven aan de fol. een aantal oorspronkelijke foliëringen (c.q. pagineringen) voor.

Titel "Aanteekeningen over Botanie, 1871-1872". Collegedictaat over plantkunde. Geschreven door Jacob van Rees (1854-1928), ingeschreven in 1871, en later hoogleraar te Amsterdam. Met enkele afbeeldingen.

Fol. 1r-28v: Botanie. Eerst op de verso zijden, daarna van achter naar voren op de recto zijden.

Fol. 29r-56v: "Anatomie." Meest op de verso zijden. Met grote lacune. Oorspronkelijke nummering 1-43.

Fol. 44r-69r: "Systematiek," Alleen op de recto zijden. Oorspronkelijke nummering 1-26.

Fol. 60v-68v: Over de voeding van de plant. Alleen op de verso zijden. Oorspronkelijke nummering [4]-12.

Geschonken door Mevrouw M. Kuitenbrouwer-van Rees te Bilthoven in 1962 (registratienummer: t 9745).

Dat het hier een collegedictaat betreft, wordt onder andere waarschijnlijk door de opengelaten plaatsen op fol. 44v. Dat Jacob van Rees de schrijver is, wordt waarschijnlijk doordat het cahier tot de schenking van Van Rees behoort en Jacob op 16-9-1871 als student in de Filosofische Faculteit te Utrecht werd ingeschreven. De professor die de colleges gaf moet Rauwenhoff zijn, niet Miquel, want die stierf al op 23-1-1871.

Zie ook Koert van der Horst, *Catalogus van de collectie collegedictaten van de Utrechtse Universiteitsbibliotheek* (Utrecht 1994), p. 105.